

**Statistikdokumentation for
Råstofindvinding i Danmark 2015**

1 Indledning

Formålet med statistikken er at producere statistik over den fysiske råstofindvinding i Danmark. Statistikken har været udarbejdet siden 1973, men er løbende blevet ændret.

Historie: I 2013 udgår den statistiske efterretning og erstattes af to *NYT fra Danmarks Statistik*, én for råstofindvinding fra havet og én for råstofindvinding på land (tidligere titel: Råstofindvinding i Danmark). I 2016 nedlægges NYT fra Danmarks Statistik for Råstofindvinding fra havet.

Råstofindvindingen fra landjorden: I perioden 1973-1988 varetog Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelser (GEUS) den statistiske fremstilling af råstofproduktionen på land. I perioden 1989-1995 var det Skov- og Naturstyrelsen og siden 1996 har det været Danmarks Statistik. Statistikken bygger på de råstofindberetninger, som indvinderne årligt indsender til amterne. Fra 2007 indsender indvinderne råstofindberetninger til de nye kommuner, som derefter sender disse videre til Danmarks Statistik med kopi til Regionen.

Råstofindvindingen fra havbunden: I perioden 1975-1989 varetog GEUS statistikfremstillingen. I 1980 overgik statistikken til Skov- og Naturstyrelsen (Nu Naturstyrelsen), hvor den stadig ligger. Statistikken bygger på de kvartalsvise indberetninger, der indsendes af indvinderne til Naturstyrelsen.

- Fra og med 1997 udvides den hidtidige råstofstatistik til også at dække indvinding af naturgas, olie og salt.
- Fra og med 1998 udvides offentliggørelsen med genanvendelse af byggeaffald og affald fra kraftværker.
- Fra og med 1999 udvides offentliggørelsen med råstoffernes import og eksport.
- Fra og med 2005 dækker opgørelsen kun indvinding på landjorden og fra havbunden.

2 Indhold

Statistikken viser indvindingen af råstoffer i Danmark fra landjorden og fra havbunden fordelt på regioner og kommuner. Den viser den mængdemæssige fordeling på råstoftype.

2.1 Indholdsbeskrivelse

Statistikken viser indvindingen af råstoffer i Danmark fra landjorden og fra havbunden. Den viser den mængdemæssige fordeling på råstoftype og anvendelse, samt den geografiske placering af indvindingsområderne.

2.2 Grupperinger og klassifikationer

Råstofindvinding på land: Sand/grus/sten, kvartssand, granit, ler, moler, kalk/kridt, tørv/sphagnum og øvrige råstoffer (kaolin, sandsten, skifer, klæg samt biprodukterne råjord, muld og lossepladsgas).

I anvendelsesstatistikken opdeles udvalgte råstof typer på følgende undergrupper:

- Sand/grus/sten: Anlægs og vejmateriale, asfaltmateriale, betontilslagsmateriale, anden anvendelse samt ukendt anvendelse.
- Ler: Keramisk industri, rødbrændende tegl, gulbrændende tegl og anden anvendelse.
- Kalk og kridt: Cement, røggasfiller, industrikalk, jordbrugskalk, foderkalk, brændt kalk og papirfyldstof.
- Kvartssand: Filtersand, sand til byggeri, støbesand, sandblæsningssand, anden anvendelse.
- Granit: Ukendt anvendelse
- Moler: Pulver, granulat, ildfaste sten.
- Plastisk ler mv.: Ekspanderende klinker, membraner, boremudder, anden anvendelse.

Råstofindvinding på havbund: Sand/grus/sten, fyldsand, grabsten og søsten, skaller og andet (nyttiggjort overskudsmateriale af sand, grus, sten).

2.3 Sektordækning

Statistikken omfatter de primære erhverv.

2.4 Begreber og definitioner

Andet: nyttiggjort overskudsmateriale af sand, grus, sten.

Andre råstoffer: Råstofskategori indeholdende kaolin, sandsten, skifer, klæg samt biprodukterne råjord, muld og lossepladsgas.

Ekspanderende ler: Råstofskategori indeholdende ekspanderende ler.

Fylldsand: Råstofskategori indeholdende fylldsand.

Grabsten og søsten: Råstofskategori indeholdende grabsten og søsten.

Granit: Råstofskategori indeholdende granit.

Kommune: Kommune_kode for ARB_enhed (beliggenhedsadresse).

Kridt/kalk: Råstofskategori indeholdende Kridt/kalk.

Kvartssand: Råstofskategori indeholdende kvartssand

Ler: Råstofskategori indeholdende ler.

Moler: Råstofskategori indeholdende moler.

Region: Regions-kode for ARB_enhed (beliggenhedsadresse). Kode der angiver hvilken region en kommune tilhører (før 1.januar 2007, amt).

Samlet indvinding: Samlet indvinding af råstoffer på land.

Sand, grus og sten: Råstofskategori indeholdende sand, grus og sten.

Skaller: Råstofskategori indeholdende skaller.

Tørv: Råstofskategori indeholdende Tørv.

2.5 Enheder

Statistikken er først og fremmest bygget op omkring de råstoffer, der henhører til Råstofloven: Sand, grus, sten, granit, kalk mv. Disse er yderligere delt op på råstoffer, der indvindes fra landjorden og råstoffer, der indvindes fra havbunden.

Råstofferne inddeles på råstof typer. Den geografiske opdeling for råstofindvindingen på land er kommuner og regioner, (før 2007 amter) mens opdelingen for råstofindvindingen på havet er farvandsområder for optagningssteder og efter kommuner for losningssteder.

2.6 Population

Enhver, der indvinder råstoffer på land og fra havet, skal én gang om året indberette om arten, mængden og anvendelsen af de råstoffer, der sælges.

2.7 Geografisk dækning

Den geografiske opdeling for råstofindvindingen på land er kommuner og regioner, (før 2007 amter) mens opdelingen for råstofindvindingen på havet er farvandsområder for optagningssteder og efter kommuner for losningssteder.

2.8 Tidsperiode

Statistikken dækker tidsperioden fra 2006 og frem. Ældre tidsserier beskrives under punktet Sammenlignelighed over tid.

2.9 Basisperiode

Ikke relevant for denne statistik.

2.10 Måleenhed

Måleenheden er kubrikmeter.

2.11 Referencetid

01-01-2015 - 31-12-2015

2.12 Hyppighed

Nyt fra Danmarks Statistik* udkommer årligt, én for havindvindingen og én for landindvindingen.

2.13 Indsamlingshjemmel og EU regulering

Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1440 af 11. december 2007 om ansøgning og indberetning om råstofindvinding på landjorden §4 samt Lov om Danmarks Statistik §6 (jf. lovbekendtgørelse nr. 1189 af 21. december 1992 med de ændringer, der følger af § 1 i lov nr. 295 af 2. maj 2000). (Ophævet: Miljø- og Energiministeriets BEK nr. 1164 16/12 af 1996).

2.14 Indberetningsbyrde

Indberetningsbyrden er nul, da det ikke er Danmarks Statistik der indsamler data.

2.15 Øvrige oplysninger

Øvrige oplysninger kan fås ved henvendelse til Danmark Statistik.

3 Statistisk behandling

Der indsamles hvert år indvindingstal fra alle indvindere på land. De indberettede data fejlsøges ved fx at sammenligne udviklingen over tid i kommunerne og for totalerne for hver råstokategori. Tallene for indvindingen fra havet fejlsøges på samme måde.

3.1 Kilder

Indberetningsskemaer fra alle råstofindvinderne på land indsendt af regionerne, samt information om indvinding fra havet fra Naturstyrelsen (Tidligere: By- og Landskabsstyrelsen).

3.2 Indsamlingshyppighed

Data indsamles årligt.

3.3 Indsamlingsmetode

Data vedrørende indvinding af råstoffer på land, indsamles ved hjælp af en system til system løsning udarbejdet i samarbejde med regionerne. Regionerne indsamler oplysningerne fra kommunerne.

Data vedrørende indvinding af råstoffer fra havet modtages behandlet af Naturstyrelsen.

3.4 Datavalidering

Det modtaget materiale underkastes en kontrol for fejl. I denne kontrol ses både på den enkelte indberetters indvinding i den aktuelle periode. Hvis indvindingen er væsentlig anderledes end forventet, rettes en forespørgsel til indberetteren om korrektheden af de indsendte tal. Det må antages, at ikke alle fejl i indberetningerne opdages i forbindelse med fejlsøgningen, hvorfor statistikken kan være behæftet med en vis usikkerhed forbundet med fejlindberetning. I fejlsøgningen fokuseres målrettet på de indberetninger, der har størst betydning for statistikken, så usikkerheden forbundet med fejlindberetning vurderes under normale omstændigheder at være ganske lille.

3.5 Databehandling

Råstofstatistikken er en totaltælling. Derfor publiceres tallene efter den beskrevne fejlsøgningsmetode under afsnittet 'Statistisk behandling'.

3.6 Korrektion

Ikke relevant for denne statistik.

4 Relevans

Der er stor interesse for de publicerede råstofstal blandt regionerne, som bruger statistikken til at udarbejde regionsplaner for indvinding. Statistikken efterspørges også af kommuner, brancheorganisationer, andre offentlige og private institutioner, forskere, virksomheder og nyhedsmedier. Statistikken anvendes bl.a. til udarbejdelse Miljøøkonomisk regnskab i Nationalregnskabet.

4.1 Brugerbehov

- *Brugere:* Kommuner, regioner, ministerier, organisationer, internationale organisationer, pressen, private virksomheder samt privatpersoner.
- *Anvendelsesområder:* Offentlige og private planlægningsformål, uddannelse og offentlig debat.

4.2 Brugertilfredshed

Der har til dagsdato ikke været en brugertilfredshedsundersøgelse.

4.3 Fuldstændighed af data

Ikke relevant

5 Præcision og pålidelighed

Råstofindvinding på landjord og havbund

I kvantitet skønnes nævnte fejkilder tilsammen at udgøre en fejlprocent på maximum 1,5 på sumniveau for Nyt.

Fejlindberetninger kan forekomme.

5.1 Samlet præcision

Råstofindvinding på landjord og havbund

Oplysningerne om råstofindvindingen bør i princippet være ret præcise. Ikke mindst, da det danner grundlag for de afgifter, indvinderne pålægges. Fejlindberetninger vil i de fleste tilfælde opdages hurtigt, da de kontrollerende myndigheder på forhånd har rimeligt præcise forventninger til både art og omfang af den faktiske indvinding. Statistikken bygger på ca. 99 pct. af de indberettede skemaer; da den sidste pct. er meget svær at få ind (typisk ved konkurser og ved indvindere der ikke når/ikke kan indberette). De sidste manglende skemaer skønnes at dække over mindre end 1 pct. af totalerne.

5.2 Stikprøveusikkerhed

Både råstofindvinding på land og råstofindvinding fra havet er totaltællinger, og har derfor en stikprøveusikkerhed på 0.

5.3 Anden usikkerhed

Under udarbejdelse.

5.4 Kvalitetsstyring

Danmarks Statistik følger anbefalinger vedrørende organisering og styring af kvalitet, der er givet i Adfærdskodeks for europæiske statistikker (Code of Practice, CoP) og den tilhørende implementeringsmodel Quality Assurance Framework (QAF). Læs mere om disse på [Adfærdskodeks for europæiske statistikker](#). Der er etableret en arbejdsgruppe for kvalitet og en central kvalitetssikringsfunktion, der løbende gennemfører tjek af produkter og processer.

5.5 Kvalitetssikring

Danmarks Statistik følger principperne i Adfærdskodeks for europæiske statistikker (Code of Practice, CoP) og bruger den tilhørende implementeringsmodel Quality Assurance Framework (QAF) ved implementeringen af disse principper. Dette indebærer løbende decentrale og centrale tjek af produkter og processer på baggrund af dokumentation, der følger internationale standarder. Den centrale kvalitetssikringsfunktion rapporterer til arbejdsgruppen for Kvalitet. Rapporteringen indeholder blandt andet forslag til forbedringer, som vurderes, beslutes og implementeres.

5.6 Kvalitetsvurdering

Samlet pålidelighed for råstofindvinding på landjord og havbund

Oplysningerne om råstofindvindingen bør i princippet være ret præcise. Ikke mindst, da det danner grundlag for de afgifter, indvinderne pålægges. Fejlindberetninger vil i de fleste tilfælde opdages hurtigt, da de kontrollerende myndigheder på forhånd har rimeligt præcise forventninger til både art og omfang af den faktiske indvinding. Statistikken bygger på ca. 99 pct. af de indberettede skemaer; da den sidste pct. er meget svær at få ind (typisk ved konkurser og ved indvindere der ikke når/ikke kan indberette). De sidste manglende skemaer skønnes at dække over mindre end 1 pct. af totalerne.

Usikkerhedskilder

Fejlindberetninger kan forekomme.

Tal for usikkerhed

I kvantitet skønnes nævnte fejkilder tilsammen at udgøre en fejlprocent på maximum 1,5 på sumniveau for Nyt.

5.7 Revisionspolitik

Danmarks Statistik foretager revisioner i offentliggjorte tal i overensstemmelse med [Danmarks Statistiks revisionspolitik](#). De fælles procedurer og principper i revisionspolitikken er for nogle statistikker suppleret med en specifik revisionspraksis.

5.8 Praksis for revisioner

Der offentliggøres kun endelige tal.

6 Aktualitet og punktlighed

Der offentliggøres tal på hovedråstofgrupper allerede 14 dage efter sidste indberetning. Det er ganske hurtigt for en spørgeskemabaseret undersøgelse.

Punktigheden er særdeles høj, idet forsinkelser i forhold til de planlagte udgivelsestider sker yderst sjældent.

6.1 Udgivelsestid for foreløbige og endelige tal

Udkommer årligt og ca. 6 måneder fra produktionsårets slutning. Danmarks Statistik færdiggør og offentliggør statistikken i *Nyt fra Danmarks Statistik*, når alle indberetningsskemaerne fra landindvindingen er indkommet samt publicerer havindvindingsmængderne indsamlet af Naturstyrelsen.

6.2 Publikationspunktlighed

Statistikken udkommer normalt til den annoncerede tid.

7 Sammenlignelighed

Sammenlignelighed over tid

Statistikken kan sammenlignes på kommuneniveau tilbage til 1980. De indsamlede oplysninger og detaljeringsgraden af oplysningerne har været uforandret gennem tiden. Kvaliteten eller statistikkens pålidelighed må dog forventes at være større i perioden efter 1.1.1990 i forhold til tidligere, da man fra det tidspunkt af indførte en råstofafgift og dermed en øget kontrolindsats fra myndighedernes side omkring indberetningerne. Fra og med 2007 opgøres data efter den nye inddeling på kommuner og regioner og pålideligheden skønnes at være lidt lavere end fra før 2007 pga. en vanskeligere sagsbehandling med langt flere kommuner.

Sammenlignelighed med anden statistik

Industriens varestatistik: Industristatistikken indsamler oplysninger fra virksomheder indenfor råstofindvinding og industri om omsætning af egne produkter herunder råstofprodukter. Ved sammenligning af industriens varestatistik med råstofstatistikken, skal man være opmærksom på følgende. I varestatistikken er det omsætningen af egne produkter, der registreres. Mange råstofvindere benytter råstofprodukterne som input i egen produktion. Disse produkter vil derfor ikke fremgå af varestatistikken, - kun i råstofstatistikken. Råstoffer, der indvindes af entreprenørvirksomheder, bygge- og anlægsvirksomheder, landmænd, speditører og andre serviceerhverv optræder ligeledes kun i råstofstatistikken ikke i varestatistikken. Den del af råstofindvindingen, der indvindes af mindre virksomheder med arbejdspladser under 10 beskæftigede registreres ligeledes ikke i varestatistikken kun i råstofstatistikken.

Industriens branchestatistik: Industristatistikken opgør oplysninger om omsætning, beskæftigelse, energiforbrug samt forskellige regnskabsforhold for råstofvindings-branchen. Hvor stor en del af den faktiske gruppe af råstofvindere, der er dækket, afhænger af de enkelte opgørelser. I nogen tilfælde medtages kun firmaer med mere end 20 ansatte i andre medtages kun firmaer, der er registreret som andelselskab eller anpartselskab. Når statistikken opgøres på firmaniveau, kan det hænde for specielt større virksomheder, at de dækker over flere forskellige brancheområder. Det vil da være det vigtigste område, som firmaet branchespecificeres ud fra. Den del af råstofindvindingen som optræder som bierhverv vil i de tilfælde blive registreret under en anden brancheenhed.

Nationalregnskabsstatistikken: I nationalregnskabet dækker gruppen råstofudvinding oplysninger om indvinding af olie og naturgas samt øvrige råstoffer. Det der i nationalregnskabsstatistikken betegnes som øvrige råstoffer er altså sand grus, sten mv., som i råstofstatistikken er den primære statistik.

7.1 International sammenlignelighed

Der er ingen EU-forordninger eller internationale standarder på området, hvilket gør sammenlignelighed med anden international statistik umulig.

7.2 Sammenlignelighed over tid

Statistikken kan sammenlignes på kommuneniveau tilbage til 1980. De indsamlede oplysninger og detaljeringsgraden af oplysningerne har været uforandret gennem tiden. Kvaliteten eller statistikkens pålidelighed må dog forventes at være større i perioden efter 1.1.1990 i forhold til tidligere, da man fra det tidspunkt af indførte en råstofafgift og dermed en øget kontrolindsats fra myndighedernes side omkring indberetningerne. Fra og med 2007 opgøres data efter den nye inddeling på kommuner og regioner og pålideligheden skønnes at være lidt lavere end fra før 2007 pga. en vanskeligere sagsbehandling med langt flere kommuner.

7.3 Sammenhæng med anden statistik

Industriens varestatistik: Industristatistikken indsamler oplysninger fra virksomheder indenfor råstofindvinding og industri om omsætning af egne produkter herunder råstofprodukter. Ved sammenligning af industriens varestatistik med råstofstatistikken, skal man være opmærksom på følgende.

- I varestatistikken er det *omsætningen af egne produkter*, der registreres. Mange råstofvindere benytter råstofprodukterne som input i egen produktion. Disse produkter vil derfor ikke fremgå af varestatistikken, - kun i råstofstatistikken.
- Råstoffer, der indvindes af entreprenørvirksomheder, bygge- og anlægsvirksomheder, landmænd, speditører og andre serviceerhverv optræder ligeledes kun i råstofstatistikken ikke i varestatistikken.
- Den del af råstofindvindingen, der indvindes af mindre virksomheder med arbejdspladser under 10 beskæftigede registreres ligeledes ikke i varestatistikken kun i råstofstatistikken.

Industriens branchestatistik: Industristatistikken opgør oplysninger om omsætning, beskæftigelse, energiforbrug samt forskellige regnskabsforhold for råstofvindings-branchen. Hvor stor en del af den faktiske gruppe af råstofvindere, der er dækket, afhænger af de enkelte opgørelser. I nogen tilfælde medtages kun firmaer med mere end 20 ansatte i andre medtages kun firmaer, der er registreret som andelselskab eller anpartselskab. Når statistikken opgøres på *firmaniveau*, kan det hænde for specielt større virksomheder, at de dækker over flere forskellige brancheområder. Det vil da være det vigtigste område, som firmaet branchespecificeres ud fra. Den del af råstofindvindingen som optræder som *bierhverv* vil i de tilfælde blive registreret under en anden brancheenhed.

Nationalregnskabsstatistikken: I nationalregnskabet dækker gruppen råstofudvinding oplysninger om indvinding af olie og naturgas samt *øvrige råstoffer*. Det der i nationalregnskabsstatistikken betegnes som *øvrige råstoffer* er altså sand grus, sten mv., som i råstofstatistikken er den primære statistik.

7.4 Intern konsistens

Der er ingen kilder til mulig intern inkonsistens.

8 Tilgængelighed

Nyt fra Danmarks Statistik og Danmarks Statistikbank.

Årspublikationer: *Statistisk årbog* og *Statistisk tiårsoversigt*.

8.1 Udgivelseskalender

Udgivelsestidspunktet fremgår af udgivelseskalenderen. Datoen bekræftes i ugerne forinden.

8.2 Udgivelseskalender - adgang

Udgivelseskalenderen kan findes på følgende link: [Udgivelseskalender](#).

8.3 Udgivelsespolitik - brugeroplysning

Statistikker offentliggøres altid kl. 08:00 på dagen, der er annonceret i udgivelseskalender. Ingen uden for Danmarks Statistik ser statistikken før offentliggørelsestidspunktet.

8.4 NYT/Pressemeddelelse

De endelige tal offentliggøres i [NYT fra Danmarks Statistik](#).

8.5 Publikationer

Tallene indgår i [Statistisk Årbog](#) og [Statistisks Tiårsoversigt](#).

8.6 Statistikbanken

Alle tal offentliggøres i Statistikbanken.

8.7 Adgang til mikrodata

Der er ikke adgang til det bagvedliggende mikrodata.

8.8 Anden tilgængelighed

Ikke relevant

8.9 Diskretioneringspolitik

I udarbejdelsen af Råstofindvinding i Danmark følges Danmarks Statistiks [Datafortrolighedspolitik](#).

8.10 Diskretionering og databehandling

I udarbejdelsen af Råstofindvindingsstatistikken følges Danmarks Statistiks [Datafortrolighedspolitik](#). I tilfælde af, at branchetal er berørt af diskretioneringshensyn, offentliggøres tallene ikke men indgår i overliggende aggregater.

8.11 Reference til metodedokumenter

- Oracle dokumentation.
- Times 4 dokumentation.
- Denne statistikdokumentation.

8.12 Dokumentation af kvalitetssikring

Resultater fra vurdering af beskrivelse af produkter og udvalgte processer foreligger i detaljeret form for hver statistik samt summarisk i rapporter til arbejdsgruppen for kvalitet.

9 Administrative oplysninger

Administrativt er statistikken placeret i kontoret Fødevareerhverv. Den statistikansvarlige er Jeppe Herring, tlf. 39 17 33 25, e-mail: jhr@dst.dk

9.1 Organisation

Danmarks Statistik

9.2 Kontor, afdeling

Fødevareerhverv, Erhvervsstatistik.

9.3 Kontaktpersonens navn

Jeppe Herring

9.4 Kontaktpersonens funktion

Statistikansvarlig

9.5 Adresse

Sejrøgade 11, 2100 København Ø

9.6 E-mailadresse

jhr@dst.dk

9.7 Telefonnummer

39 17 33 25

9.8 Faxnummer

39 17 39 99